Nomen possessoris si tu cognoscere velis
In Bosker natus nicolaus est iste vocatus

1977
L
1058

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0001-0

Cb 120

Script. Rom. in Quarto
N. 41

II 2.b 19

Plauti lepidissimi poete Aulularia ab Antonio Codro Vrceo vtriusq; linguae doctissimo: pristinae formæ diligenter restituta. illius em̄ finis antea desyderabatur.

¶ Vitus Vuerlerus Plautum alloquitur.

Ante erat informis tota hæc tua: Plaute: fabella
Non secus ac miris: corpora secta: modis
Nam capiti finem cariosa absumpserat ætas
Neu posset longa posteritate frui
Haud tulit hoc Codrus: Codr⁹ doctissimus ille:
Mox facili amissas: carmine reddit: opes
Ac lacerata boni passim monimenta Poetæ
Cogit: & effigiem: iussit habere: suam.

¶ In Aulularie Argumentum.

Varus sener non satis sibi fidens Euclio: aulam auri plenam tenet defossam domi: a qna Aulularia dicta est comedia. Huic erat vnica filia virgo nobilis: quã Lyconides adolescens stuprauerat Cereris vigiliis. Hanc adolescentis mater Eunomia hortatur suum Megadorum fratrem: vt ducat vxorem indotatam virginem: quã probis moribus sciuerat et honestis ortã parentibus. Suasus Megadorus Euclionem conuenit: illius petit filiã sibi vxorem dari. Diu veritus Euclio: ne propter aurum affinitatẽ ineat: rem differt: concedit tandem: parant nuptie. Que cum rescisset Lyconides: Strophilum mittit seruum obseruaturum singula. Is dum ex occulto spectat Euclionẽ e domo qui asportarat aulã: videt eã locare in templo fidei: et cum se visum forte suspicaret: rursus e fidei phano defossam locare in Syluani luco. Quam vbi secessit ille: Strophilus illico surripuit. Sed ille rediens surreptũ sibi: vbi nouisset aurum: clamitat: vociferatur: quenqꝫ percontatur obuium. Interim quesiuerat per matrem Lyconides: vt confectas cum Megadoro nuptias infectas redderet. Factusqꝫ is Euclioni obuius: puellam ex se grauidam palam facit: itidem ille sibi surreptam aulam: Quã vbi Strophylum abstulisse resciuit: aurũ Euclioni redditur: vxorqꝫ filia traditur Lyconidi.

¶ Argumentum.

Enex auarus vix sibi credens Euclio;
Domi suæ defossam multis cum opibus
Aulam inuenit: rursumqꝫ penitus conditam,
Exanguis amens seruat: eius filiam
Lyconides viciarat: interea senex
Megadorus a sorore suasus ducere
Vxorem: auari gnatam deposcit sibi
Durus senex vix promittit: atqꝫ aulæ timens,
Domo sublatam variis abstrudit locis,
Insidias seruos facit huius Lyconidis,
Qui virginem vicitaat: atqꝫ obsecratur
Auunculum Megadorum sibimet credere
Vxori amanti: per dolum mox Euclio
Quũ perdidisset aulam: insperato inuenit:
Lætusqꝫ natam collocat Lyconidi,

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0004-6

¶ Prologus.

¶ Argumentum.

Vlam repertam auri plenam Euclio
a Vi summa seruat: miseris adfectus modis,
Lyconides istius viciarat filiam,
Volt hanc Megadorus indotatam ducere
Lubensqꝫ vt faeciat: dat coquos cum obsonio,
Auro formidat Euclio: abstrudit foras
Re omni inspecta compressoris seruulus
Id surripit: illic Euclioni rem refert,
Ab eo donatur auro: vxore & filia,

¶ Lar Familiaris.

Ne quis miretur qui sim paucis eloquar,
n Ego lar sum familiaris: ex hac familia
Vnde & euntem me aspexistis: hanc domum
Iam multos annos est quum possideo: & colo
Patri: auoqꝫ iam huius: qui nunc hic habet:
Sed mihi auus huius obsecrans concredidit
Thesaurum auri clam omnis: in medio foco
Defodit venerans me: vt id seruarem sibi,
Is quando moritur: ita auido ingenio fuit:
Nunquã indicare id filio voluit suo,
Inopemqꝫ optauit potius eum relinquere
Quam cum thesaurum commonstraret filio,
Agri reliquit ei non magnum modum:
Quo cum labore magno: & misere viueret,

Vbi is obijt mortem: qui mihi id aurum credidit:
Cœpi obseruare ecquid maiorem filius
Mihi honorem haberet quã is habuisset,
Atq; ille vero minus minusq; impendio
Curare: minusq; me impartire honoribus,
Item a me contra factum est: nam idem obijt diem
Is ex se hunc reliquit: qui hic nunc habitat: filium
Pariter moratum: vt pater auusq; huius fuit:
Huic filia vna est: ea mihi quottidie
Aut thure: aut vino: aut aliquo semper supplicat,
Dat mihi coronas: eius honoris gratia
Fœci thesaurum vt hic reperiret Euclio:
Quo eam facilius nuptum si vellet; daret,
Nam compressit eam de summo adolescens loco:
Is scit adolescens quæ sit: quam compresserit,
Illa illum nescit: neq; compressam autem pater
Eam: ego hodie faciam: vt hic senex de proximo
Sibi vxorem poscat: id ea faciam gratia:
Quo ille eam facilius ducat qui compresserat,
Et hic qui poscet eam sibi vxorem senex:
Is adolescentis illius est auunculus
Qui illam stuprauit noctu Cereris vigilijs,
Sed hic senex iam clamat intus: vt solet,
Anum foras extrudit: ne sit conscia,
Credo aurum inspicere volt: ne surreptum siet,

¶ Senex Euclio. Staphila anus.

Xi inquã: age exi: exeũdũ hercle tibi hic est foras,
e Circumspectatrix cum oculis emissitijs,
Sta. Nã cur me miserã ꝟberas? Eu. vt misera sis
Atq; vt te dignam mala malam ætatem exigas,
Sta. Nam qua nunc me causa extrusisti ex ædibus?
Eu. Tibi ego rationem reddam stimulorum seges?
Illuc regredere ab hostio: illuc sis: vide
Vt incedit: ac scin quo modo tibi res se habet?
Si hodie hercle fustem cœpero aut stimulum in manum
Testudineum istum tibi ego grandibo gradum,
Sta. Vtinam me diui adassint: ad suspendium
Potius quidem q̃ hoc pacto apud te seruiam:
Eu. Vt scœlesta sola secum murmurat:
Oculos hercle ego istos improba effodiam tibi
Ne me obseruare possis: quid rerum geram,
Abscede etiam nunc: etiam nunc: etiam ohe
Istic adesto: si hercle tu ex istoc loco
Digitum transuersum: aut vnguem latum excesseris:
Aut si respexeris donec ego te iussero:
Continuo hercle ego te dedam discipulam cruci
Scelestiorem me hac anu certe scio
Vidisse nunq̃: nimisq; ego hanc metuo male:
Ne mihi ex insidijs verba imprudenti duit:
Neu præsentiscat aurum vbi est absconditum:

Quæ in occipitio quoq; habet oculos pessima,
Nunc ibo vt visam: est ne ita aurum vt condidi?
Quod me sollicitat plurimis miserum modis,
Sta. Nec nunc me castor quid hero ego dicam meo
Malæ rei euenisse? quamue insaniam
Queo comminisci? ita me miseram ad hunc modum
Decies die vno sæpe extrudit ædibus
Nescio pol quæ illuc hominem intemperiæ tenent:
Peruigilat noctes totas: tum autem interdius
Quasi claudus sutor domi sedet totos dies,
Neque jam quo pacto celem herelis filiæ
Probrum: propinqua partitudo cui appetit
Queo comminisci: neq; quicq; melius est mihi
Vt opinor: q; ex me vt vnam faciam litteram
Longam; laqueo collum quando obstrinxero,

¶ Euclio senex. Staphila anus.

Nunc defecato demum animo egredior domo:
Postq; perspexi salua esse intus omnia,
Redi nūc iam intro: atq; intᵒ serua, Sta. qppe quū
Ego intus seruem: an ne quis ædes auferat?
Nam hic apud nos nil est aliud questi furibus.
Ita inanis sunt oppletæ atq; araneis,
Eu. Mirum quin tua nunc me causa faciat iupiter
Philippum regem: aut Darium triuenefica,
Aranęas mihi ego illas seruari volo:

Pauper sum fateor: patior: quod dij dant fero.
Abi intro: occlude ianuam: iam ego hic ero:
Caue quenq̧ alienum in ædis intromiseris,
Sta. Quid si quispiam ignem querit? Eu. extingui volo:
Ne causæ quid sit q̄ te quisquā quæritet,
Nam si ignis viuet: tu extinguere extemplo:
Tum aquam aufugisse dicito: si quis petet,
Sta. Cultrum: securim: pistillum, mortarium
Quæ vtenda vasa semper vicini rogant,
Eu. Fureis venisse atq̧ abstulisse dicito.
Profecto in ædibus meis me absente neminem
Volo intromitti: atq̧ etiam hoc prædico tibi:
Si bona fortuna veniat: ne intromiseris,
Sta. Pol ea ipsa credo, ne intromittatur, cauet,
Nam ad ædis nostras nusquā adijt quanq̧ prope,
Eu. Tace: atq̧ abi intro, Sta. taceo: atq̧ abeo, Eu. occlude sis,
Fores ambobus pessulis: iam ego hic ero,
Discrutior animi: quia ab domo abeundum est mihi,
Nimis hercle inuitus abeo: sed quid agam scio:
Nam noster nostræ, qui est magister curiæ
Diuidere argenti dixit nummos in viros:
Id si relinquo ac non peto: omnes illico
Me suspicentur (credo) habere aurum domi.
Nam non est verisimile hominem pauperem
Pauxillum parui facere: quin nummum petat:

Nam nunc quum cœlo sedulo omnes nesciant
Omnes videntur scire: & me benignius
Omnes salutant: q̃ salutabant prius
Adeunt: consistunt, copulantur dexteras:
Rogitant me vt valeam: quid agam: quid rerum geram:
Nunc quo profecturus sum ibo: post idem domum
Me rursum quantum poterotantum recipiam,

¶ Eumonia Megadorus senex.

V Elim te arbitrari me hec verba frater
Meæ fidei tuæq; rei quicquid est hoc
Causa facere: vt æquum est germanam sororem:
Quanq̃ haud falsa sum nos odiosas haberi,
Nam multum loquaces merito omnes habemur,
Nec mutam profecto repertam vllam esse
Hodie dicunt mulierem vllo in seculo
Verum hoc frater: vnum tamen cogitato,
Tibi proximam me mihiq; item esse te
Vt æquum est: quod in rem esse vtriq; arbitremur
Et mihi te: & tibi me consulere & monere,
Neq; occultum id haberi: neq; per metum mussari:
Quin participem pariter ego te: & tu me facias.
Eo nunc: ego secreto te huc foras seduxi:
Vt tuam rem ego tecum hic loquerer familiariter,
Me. Da mihi optuma fœmina manum, Eu. vbi ea est?
Quis ea nã optuma? Me. tu. Eu. tu ne ais? Me. si negas nego

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0010-9

Eu. Decet te equidẽ vera ꝓloqui nam optuma nulla pōt eligi
Alia alia peior frater est, Me. idem ego arbitror: nec tibi
Aduersari certum est de istac re nunq̃: soror, quid vis?
Eu. Da mihi operã amabo, Me. tua st vtere: atq; impa si qd vis
Eu. Id qd i rẽ tuã optumũ eẽ arbitror: te id admonitũ aduẽto,
Me. Soror more tuo facis, Eu. facta volo, Me. qd ẽ id soror
Eu. Quã tibi sẽpit'nũ salutare sit liberꝭ ꝓcreãdꝭ Me. ita dij faxit
Eu. Volo te vxorẽ domũ ducere Me. hei occidi Eu. qd ita?
Me. Quia misero cerebrũ excutiũt tua dicta soror: lapides lo
Eu. Eia hoc face qd te iubet soror, Me. Si iubeat faciã, queris
Eu. In rem hoc tuam est, Me. vt quidẽ emoriar prius q̃ duca
Quæ cras veniat: perendie foras feratur soror
His legibus quum dare vis cedo: nuptias adorna
Eu. Quam maximam possum tibi dare frater dotem,
Sed est grandior natu: media est mulieris ætas,
Eam si iubes frater tibi me poscere poscam,
Me. Nũ no vis me interrogare te? Eu. imo si qd vis roga,
Me. Post mediam ætatem qui mediam duxit vxorẽ domum,
Si eam senex anum pregnantem fœcerit fortuito:
Quid dubitas: quin sit paratum nomẽ puero posthumus?
Nunc ego istum soror laborem degam: & diminuam tibi,
Ego virtute deum: & maiorum nostrorum diues sum satis:
Istas magnas factiones: animos: dotes dapsiles:
Clamores: imperia: eburata vehicula: pallas: purpuram,
Nihil moror: quæ in seruitutem redigunt viros,

Dic mihi quæso: quis ea est quã vis ducere vxorẽ? Eu. eloqr:
Nouistin hunc senem Euclionem ex proximo pauperculum?
Me. Noui hominem haud malum mecastor: eius cupio filiam
Virginem mihi desponderi: verba ne facias soror,
Scio quid dictura es hanc esse paupẽ: hæc pauper placet,
Eu. Dij bñ vertant, Me. idem ego spero? Eu. qd me nũc vis?
Eu. Et tu fr, Me. Ego ꝯueniã Euclionẽ: si domi est, (Me. vale,
Sed eccum nescio vnde sese homo recipit domum,

❡ Euclio. Megadorus. Senex.

P Resãgibat mihi anĩus frustra me ire: quũ exibã do
Itaq; abibã inuitus: nã neq; quisq̃ curialiũ, (mo
Venit: neq; magister quem diuidere argentum oportuit,
Nunc domũ properare ꝑpero: nam egomet sum hic: anim⁹ do
Me. Saluus & fortunatus Euclio semper sies, (mi est
Eu. Dij te amẽt Megadore, Me. qd tu? recte: atq; vt vis vales?
Eu. Non temerarium est: vbi diues blande appellat pauperem
Iam illuc homo aurum me scit habere: eo me salutat blandius,
Me. Ain tute valere? Eu. pol ego haud a pecunia perbene
Me. Pol si est animus æquus tibi: sat] habes q bene vitã colas
Eu. Anus hercle hoc iudicium fœcit de auro perspicue: palã est
Cui ego iam linguam precidam: atq; oculos effodiam domi?
Me. Quid tu solus tecũ loquere? Eu. meã pauperiẽ cõqueror
Virginem habeo grandem: dote cassam atq; illocabilem,
Neq; eã queo locare cuiq;, Me. tace: bonũ habe animũ Euclio:
Dabitur: adiuuabere a me; dic si quid opus est: impera,

Eu. Nunc petit: quum pollicetur: inhiat aurum: vt deuoret
Altera manu fert lapidem: panem ostentat altera,
Nemini credo: qui large blandus est diues pauperi,
Vbi manum inijcit benigne ibi onerat aliquã zamiam,
Ego istos noui polypos: qui vbi quicquid tetigerunt tenent,
Me. Da mihi operam parumper: paucis euclio est q̃d te volo
De communi re appellare: mea & tua, Eu. heu misero mihi,
Aurum mihi intus harpagatum est: nunc hic eam rem vult scio
Mecum adire ad pactionem: verum interuisam domi
Me. Quo abis? Eu. iã ad te reuortar: nã est q̃d visã domũ
Me. Credo ædepol vbi mentionem ego fæcero de filia,
Mihi vt despondeat: sese a me derideri rebitur
Neq; illo quisquã est alter hodie ex paupertate parcior,
Eu. Dij me seruant: salua res est: saluum est si quis non perit,
Nummis male timui: priusq; intro redij: exanimatus fui,
Redeo ad te Megadore: si quid me vis, Me. habeo gratiam,
Quæso quod te percuntabor: ne te id pigeat proloqui,
Eu. Dum quidẽ ne quid perconteris: q̃d mihi nõ libeat ꝓloqui
Me. Dic mihi: quali me arbitrare gñe ꝓgnatũ? Eu. bono,
Me. q̃d fide? Eu. bona, Me. q̃d factis? Eu. neq; malis: neq;
Me. Etatẽ meã scis? Eu. scio eẽ grãdẽ itidẽ vt pecuniã, (ĩprob.
Me. Certe ædepol equidẽ te ciuem sine omni mala etiã malicia
Semper sum ratus & nunc arbitror, Eu. aurum huic olet,
Quid nunc me vis? Me. quoniã tu me: & ego te qualis sis scio,
Quæ res recte vortat: mihiq; tibiq; tuæq; filiæ,

Filiam tuam mihi vxorem posco: promitte hoc fore,
Eu. Hei Megadore haud decorum facinus tuis factis facis
Vt inopem atq; innoxium abs te: atq; abs tuis me irrideas:
Nam de te neq; re: neq; verbis merui vti faceres quod facis
Me. Neq; ædepol ego te derisum venio: neq; derideo,
Neq; dignum arbitror, Eu. cur igitur poscis meã gnatã tibi:
Me. Vt propter me tibi sit melius: mihiq; propter te & tuos,
Eu. Venit hoc mihi in mentem Megadore: te esse hoiem diuitẽ
Factiosum: me item esse hominem pauperum pauperrimum,
Nunc si filiam locassim meam tibi: in mentem venit
Te bouem esse, & me esse asellum: vbi tecum coniuctus siem:
Vbi onus nequeam portare: parit iaceam ego asinus in luto,
Tu me bos haud magis respicias: gnatus quã si nunq; siem,
Et te vtar iniquiore: & meus me ordo irrideat,
Neutrobi habeam stabile stabulum: si quid deuortij fuat
Asini me mordicus scindant: boues incursent cornibus
Hoc magnum est periculum me ab asinis ad boues transcẽdere
Me. Quam ad probos propinquitate proxime te adiũxeris:
Tam optimum est: tu conditionem hanc accipe: ausculta mihi:
Atq; eam desponde mihi, Eu. at nihil est dotis quidem,
Me. Ne duas: dum modo morata recte veniat: dotata est satis
Eu. Eo dico: ne me thesaurum reperisse censeas,
Me. Noui ne doceas: desponde, Eu. fiat: sed proh iupiter
Nõ ego disperij: Me. qd tibi ẽ: Eu. qd crepuit q̃si ferrũ modo:
Me. Hic apud me hortũ cõfodere iussi: sed vbi est hic homo:

Abijt; neq͛ me certiorem fœcit: fastidit mei:
Quia videt me suam amicitiam velle: more hominum facit:
Nam si opulentus it petitum pauperioris gratiam
Pauper metuit congredi: per metum male rem gerit,
Idem quando illa occasio perit: post sero cupit,
Eu. Si hercle ego te nõ elinguandã dedero: vsq͛ ab radicibus,
Impero auctorq͛ sum: vt me cuiuis castrandum loces,
Me. Video hercle ego te me arbitrari Euclio hominẽ idoneũ
Quem senecta ætate ludos facias haud merito meo,
Eu. Neq͛ ædepol Megadore facio: neq͛ si cuipiam copia est,
Me. Quid? nũc etiã mihi despõdes filiã? Eu. Illis legibus,
Cum illa dote quã tibi dixi, Me. sponden ergo? Eu. spõdeo:
Istuc dij bene vortãt, Me. ita dij faxint, Eu. Illud facio vt memi
Conuenisse: vt ne quid dotis mea ad te afferat filia (neris,
Me. Memini, Eu. at scio quo vos pacto soleatis perplexarier,
Pactum nõ pactum est: non pactũ pactũ est quod vobis lubet
Me. Nulla controuersia mihi tecum erit: sed nuptias
Hodie quin faciamus: q̃ causa est? Eu. imo ædepul optuma
Me. Ibo igit̃ parabo: nunquid me vis? Eu. istuc fiet: vale,
Me. Heus Strophile: sequere propere me ad macellũ strenue,
Eu. Illuc hinc abijt: dij immortales obsecro aurũ quid valet?
Credo ego iam illum inaudijsse mihi esse thesaurum domi:
Id inhiat: ea affinitatem hanc obstinauit gratia,

Euclio senex. Staphila anus.

B i es tu? quæ deblaterasti iam vicinis omnibus

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0015-7

Me meæ filiæ daturum dotem: heus Staphila te voco:
Ecquid audis: vascula intus pura: propera atq; elue,
Filiam despondi ego hodie: huic nuptum Megadoro dabo
Sta. Dij bene vortant: verū ecastor nō pōt: subitum est nimis
Eu. Tace atq; abi: curata fac sint: quū a foro redeam domū:
Atq; occlude ædes: iam ego hic ero, Sta. quid nunc ego agam:
Nunc nobis prope adest exitium: mihi atq; herili filiæ,
Nam probrum atq; partitudo prope adest: vt fiat palam
Quod celatum est atq; occultatum vsq; adhuc: nunc nō potest,
Ibo intro: vt hec que imperauit: facta cum veniat sient,
Nam ecastor malum merorem metuo: ne mistum bibam,

¶ Strophilus seruus Anthrax, Congrio coqui

POstquā obsonauit herus: & conduxit coquos
Tibicinasq; hasce apud forum: edixit mihi
Vt dispartirem obsonium hic bifariam,
Con. Me quidem hercle dicam palam non diuides
Si quo tu totum me ire vis: operam dabo,
Ant. Bellum & pudicum vero prostibulum populi,
Post si quis vellet te: at non velles diuidi:
Con. Atq; ego istuc Anthrax aliouorsum dixeram:
Nō istuc qd tu īsimulas, Stro. sed her⁹ nuptias me⁹ hodie faciet,
Con. Cui⁹ ducit filiā: Stro. vicini huius Euclionis e proxīo,
Ei adeo obsonij hinc dimidium iussit dari,
Coquum alterum: itidemq; alteram tibicinam,
Ant. Nempe huic dimidium dicis: dimidium domi:

Stro. Nempe sicut dicis, Ant. quid hic non poterat de suo
Senex obsonari filiæ in nuptijs? Stro. vah
Ant. Quid negotij est? Stro. quid negotij sit rogas?
Pumex non æque aridus: atq; hic est senex,
Ant. Ain tandem ita esse vt dicis? Stro. Tute existima
Suam rem perijsse: secq; eradicarier
Quin diuum atq; hominnm clamat contiuuo fidem,
De suo tigillo fumus si qua exit foras:
Quin quum it dormitum follem obstrinxit ob gullam,
Ant. Cur? Stro, ne quid animæ amittat dormiens,
Ant. Etiam ne obturat inferiorem gutturem
Ne quid animæ forte amittat dormiens?
Stro, hæc mihi te vt tibi me æquum est credere credo,
Ant, Immo equidem credo, Stro, At scin etiam quomodo?
Aquam hercle plorat quum lauat profundere,
Ant, Censen talentum magnum exorari potesse
Ab istoc sene vt det qui fiamus liberi?
Stro, Famē hercle vtendam si roges nunq; dabit,
Quin ipse pridem tonsor vngues dempserat
Colligit: omnia abstulit præsegmina,
Ant, Edepol mortalem parce parcum prædicas,
Stro, Censen vero adeo esse parcum & misere viuere?
Pulmentum pridem ei eripuit miluus,
Homo ad prætorem plorabundus deuenit:
Insit ibi postulare plorans: eiulans;

Vt sibi liceret miluum vadarier,
Sexcenta sunt que memorem: si sit otium,
Sed vter vestrorum est celerior: memora mihi,
Con. Ego vt multo melior, Stro. coquũ ego, nõ furem rogo
Con. coquũ ego dico, Stro. qd tu ais? Con. sic sũ: vt vides.
Stro. Coquus ille nundinalis est: in nonum diem
Solet ire coctum, Con. tu trium litterarum homo
Vituperas me? Stro. Etiam fur: trifurcifer,

¶ Strophilus. Authrax. Congrio.

TAce nunc iã tu: atq; agnũ horũ vter est pinguior
Ant. licet, Stro. tu Cõgrio eũ sume: atq; abi intꝰ,
Illuc: & vos eum sequimini,
Vos cæteri illuc ad nos, Con. Hercle iniuria,
Dispertiuisti: pinguiorem agnum isti habent,
Stro. At nunc tibi dabitur pinguior tibicina,
I sane cum illo phrygia: tu autem Eleusium,
Huc intro abi ad nos, Con. o Strphile subdole
Huccine detrusistime ad senem parcissimum?
Vbi si quid poscamus ad rauim poscamus prius,
Quam quicq̃ detur, Stro. stultum & sine gratia est,
Tibi recte facere: quando quod facias perit,
Con. Qui vero? Stro. rogitas? iam principio in ædibus
Turba istuc nulla tibi erit: si quid vti voles
Domo abs te afferto: ne operam perdas poscere,
Hic apud nos magna turba ac familia est:

Suppellex: aurũ: vestes: vasa argentea: ibi si perit quippiam
Quod te scio facile abstinere posse: si nihil obuiam est
Dicant coqui bastulerunt: comprahendite
Vincite: verberate: in puteum condite,
Horum tibi istic nihil eueniet: quippe qui
Vbi quid nihil est: sequere hac me, Con. sequor,

¶ Strophilus. Staphila.

h Eus Staphila, pdi atq; hostiũ aperi, Sta. qui vocat?
Stro. Strophilus, Sta. qd vis? Stro. hos vt accipias coquos,
Tibicinamq;: & obsonium in nuptias,
Megadorus iussit Euclioni hæc mittere,
Sta. Cererin Strophile has facturi nuptias?
Stro. Qui? Sta. quia temeti nihil allatum intelligo,
Stro. At iam afferetur: si a foro ipsus redierit,
Sta. Ligna hic apud nos nulla sunt, Stro. sunt asseres?
Sta. Sunt pol, Stro. sunt igitur ligna: ne quæras foris,
Sta. Quid impurate quanq; vulcano studes
Cœnæue causa, aut tuæ mercedis gratia
Nos nostras ædes postulas comburere?
Stro. Haud postulo: duc istos intro, Sta. sequimini,

¶ Pythodicos seruus.

Vrate ego interuisam quid faciant coqui
Quos pol: vt ego hodie seruem cura maxima est,
Nisi vnum hoc faciam: vt in puteo cœnam coquant:
Inde coctam sursum subducemus corbulis,

Si autem deorsum comedent: si quid coxerint:
Superi incœnati sunt: & cœnati inferi,
Sic verba hic facio: quasi negotij nihil siet:
Rapacidarum vbi tantum siet in ædibus,

¶ Euclio Congrio

Volui animum tandem consolare meum
Vt bene haberem filiæ nuptijs,
Venio ad macellum: rogito pisces: indicant
Caros: agninam caram: caram bubulam
Vitulinam: cetum: porcinam: cara omnia
Atq; eo fuerunt cariora: quia æs non erat,
Abeo iratus illinc: quoniam nihil est qui emam,
Ita illis impuris omnibus abij inanis,
Deinde egomet mecum cogitare inter vias
Occœpi: festo die si quid prodegeris,
Profesto egere liceat: nisi peperceris
Post hanc rationem cordi ventriq; edidi,
Accessit animus ad meam sententiam:
Quam minimo sumptu filiam vt nuptum darem,
Nunc thusculum emi: & hasce coronas Floreas,
Hec imponentur in foco nostro lari
Vt fortunatas faciat gnatæ nuptias,
Sed quid ego apertas ædes nostras conspicor,
Et strepitus est intus: num nam compilor miser ego?
Con. Aulam maiorem si potes vicinia

Pete: hæc parua est: capere non quit. Eu. heu mihi,
Perij hercle: aurum rapitur: aula queritur,
Ni mirum occidor: nisi ego intro huc propero currere,
Apollo quæso subueni mihi: atq; adiuua:
Confige sagittis fures thesaurarios:
Cui in re tali subuenisti antehac,
Sed cesso prius q̄ prorsus perij currere:

¶ Anthrax. Enclio.

Dromo desquama piscis: tu Macherio
Congrum: murenam exdorsua quantum potes,
Ego hinc artoptam ex proximo vtendam peto,
A congrione: tu istum gallum si sapis
Glabriorem reddes mihi q̄ volsus ludius est
Eu. Sed quid hoc clamoris oritur hinc ex proximo?
Coqui hercle credo faciunt offitium suum,
Fugiam intro: ne quid turbæ hic itidem fiat,

¶ Congrio.

Optati ciues populares: incolæ: accolæ: aduenæ oēs
Date viā qua fugere liceat: facite totæ plateę pateāt
Nūq̄d ego vnq̄ nisi hodie ad bacchas veni ī bacchanal cognatū
Ita me miserum & meos discipulos fustibus male cōtuderunt,
Totus doleo atq; oppido perij: ita me iste habuit senex gym- (nasium.
Atat perij hercle ego miser: aperit bacchanal: adest:
Sequitur: scio quā rem geram: hec ipsus magister me docuit
Neq; ligna ego vsquā gentium præberi vidi pulchrius,

Itaq; omnis exegit foras: me atq; hos honustos fustibus.

¶ Euclio senex. Congrio.

Edi: q̃ fugis nũc? tene tene. Con. qd stolide clamas?

Eu. Quia ad tris viros iã ego deferã tuũ nomen

Con. Quam ob rem.

Eu. Quia cultrũ habes. Con. cocũ decet. Eu. qd cõminatus

Mihi? Con. Istuc malefactum arbitror: quia non latus fodi:

Eu. Homo nullus est scelestior: qui viuat hodie:

Neq; cui ego de industria amplius male plus lubens faxim

Con. Pol & si taceas: palam id quidem est: res ipsa testis est.

Ita fustibus sum mollior magis miser quã vllus cynedus.

Sed quid tibi nos mendice homo tactio est: quæ res?

Eu. Etiam rogitas? an quia minus quã æquũ erat fœci?

Con. Sine: hercle cum malo magno tuo: si hoc caput sentiet.

Eu. Sed in ædibus quid tibi meis nam erat negotij

Me absente: nisi ego iusseramv? olo scire: Con. tace ergo:

Quia venimns coctum ad nuptias. Eu. quid tu (malũ) curas

Vtrum crudum an coctum edam? nisi tu mihi es tutor.

Con. Volo scire sinas: an non sinas nos coquere hic cœnam.

Eu. volo scire item ego meæ domi mea salua futura.

Con. Vtinam mea mihi modo auferam que attuli salua.

Eu. Me apud pen⁹ est: tua ne expetã? Con. scio: ne doce: noui

Quid est: qua prohibeas nunc gratia nos coquere hic cœnam.

Quid fœcimus quid diximus tibi secus q̃ velles?

Eu. Etiam rogitas scelesle homo? qui angulos omnis

Mearum ædium: & conclauium mihi peruium facitis:
Id vbi tibi erat negotium ad focum si adesses:
Non fissile haberes caput: merito id tibi factum est:
Adeo vt tu meam sententiam iam noscere possis,
Si ad ianuam huc accesseris: nisi iussero propius:
Ego te faciam: miserrimus mortalis vti sis,
Scis iam meam sententiam: quo abis? redi rursum,
Con. Ita me bene amet Lauerna: te iam nisi reddi
Mihi vasa iubes pipulo: hic differam ante ædis,
Quid ego nunc agam? næ ego edepol veni hoc auspicio malo
Nummo sum conductus: plus iã medico mercede opus est,

❡ Euclio. Congrio.

HOc quidẽ hercle quoquo ibo mecũ erit: mecũ ferã
Neq; istuc in tantis periculis nunq; cõmittã vt siet,
Ite sane nunc iã intro omnes: & coqui & tibicinæ:
Etiam introduce si vis: vel gregem venalium,
Coquite: facessite: festinate nunc iam quantum lubet
Con. Hem perij, Eu. abi: opera huc conducta est vr̃a: nõ orõ
Con. Heu senex, ꝓ vapulãdo hercle ego abs te mercedẽ petã:
Coctum ego: non vapulatum dudum conductus sum,
Eu. Lege agito mecum: molestus ne sis: & cœnam coque:
Aut abi in malum cruciatum ab ædibus, Con. abi tu modo,

❡ Euclio.

Illic hõ hinc abijt: dij ĩmortales facinus audax incipit:
Qui cũ opulẽto pauꝑ hoĩe cœpit rẽ hr̃e: aut negociũ:

Velut Megadorus tentat me omnibus miserum modis
Qui simulauit mei honoris mittere huc causa coquos,
Is ea causa misit hoc qui surriperent misero mihi,
Condigne etiam meus me intus gallus gallinacius:
Qui erat anui peculiaris perdidit penissime,
Vbi erat hæc defossa: occœpit ibi scalpurire vngulis
Circumcirca: quid opus est verbis? ita mihi pectus peracuit
Capio fustem: obtrunco gallum furem manifestarium,
Credo ego ædepol illi mercedem gallo pollicitos coquos
Si id palam fœcisset: exemi ex manu manubrium,
Quid opus est verbis? facta est pugna in gallo gallinacio,
Sed Megadorus meus affinis: eccum incedit a foro:
Iam hūc non ausim preterire: quin consistam & colloquar,

¶ Megadorus. Euclio.

Arraui amicis meis consilium meum
n De conditione hac: Euclionis filiolam laudant:
Sapienter factum & consilio bono
Nam meo quidem animo si idem faciant cæteri:
Opulentiores pauperiorum filias
Vt indotatas ducant vxores domum:
Et multo fiat ciuitas concordior:
Et inuidia minore nos vtamur quā vtimur,
Et illæ malam rem metuant: quā metuunt magis
Et nos minore sumptu simus: quā sumus,
In maxima illæc populi parte est optuma: l

In pauciore auidis altercatio est:
Quorum animis auidis: atq; in sacietatibus
Neq; lex neq; tutor capere est qui possit modum,
Neq; hoc qui dicat: quum illæ nubent diuites:
Dotata es: istud ius pauperibus ponatur,
Quo iubeant nubant: dum dos ne fiat comes,
Hoc si ita fiet mores meliores sibi
Parent pro dote quos ferant: q̄ nunc ferunt.
Ego faxim: muli precio qui superant equos
Sient viliores gallicis canterijs,
Eu. Ita me dij amabunt: vt ego hunc ausculto lubens,
Nimis lepide fœcit verba ad parsimoniam,
Me. Nulla ergo dicat: equidem dotem ad te attuli
Maiorem multo q̄ tibi erat pecunia,
Enim mihi quidem æquum est
Purpuram atq; aurum dari:
Ancillas: mulos: muliones: pedissequas:
Salutigerulos pueros: vehicula qui vehar,
Eu. Vt matronarum hic facta pernouit probe,
Moribus præfectum mulierum hunc factum velim:
Me. Huc quom venias plus plaustrorum in ædibus
Videas q̄ ruri: quando ad villam veneris:
Sed hoc etiam pulchrum est,
Præ q̄ vbi sumptus petunt:
Stat fullo: phrygio: aurifex: lanarius:

Caupones: patagiarij: indusiarij: flammearij: violarij: cerinarij:
Aut manulearij: aut myrobrecharij:
Propolæ: lyntheones: calceolarij:
Sedentarij sutates: dyabathrarij:
Solearij adstant: molochinarij:
Petunt fullones: sarcinatores petunt,
Strophiarij adstant: semizonarij,
Iam hosce absolutos censeas: cedunt: petunt:
Terceni constant phylacistæ in atrijs,
Textores: limbolarij: arcularij ducuntur: datur
Aes: iam hosce absolutos censeas:
Quum incedunt infectores crocotarij,
Aut aliqua mala crux semper est quæ petat,
Eu. Compellarem ego illum ni metuam ne desinat,
Memorare mores mulierum: nunc sic sinam,
Me. Vbi nugiuendis res soluta est omnibus:
Ibi ad postremum cedit miles: æs petit
Itur: putatur ratio cum argentario:
Miles impransus adstat: æs censet dari,
Vbi disputata est ratio cum argentario:
Etiam plus ipsus vltro debet argentario:
Spes prorogatur militi in alium diem,
Hec sunt atq; aliæ multæ in magnis dotibus
Incommoditates: sumptusq; intolerabiles,
Nam quæ indotata est: ea est in potestate viri,

Dotatę mactant & malo & damno viros,
Sed eccum affinem ante ædes: quid agitur Euclio?

¶ Euclio. Megadorus.

Imium lubenter audiui sermonem tuum
n Me. An audiuisti? Eu. vsq; a principio omnia,
Me. Tamen e meo quidem animo
Aliquanto facias rectius,
Si nitidior sis nuptijs filiæ,
Pro re nitorem & gloriam pro copia
Qui habent: meminerint sese vnde oriundi sient,
Eu. Neq; pol Megadore mihi, neq; cuiq; pauperi
Opinione melius res structa est domi,
Me. Immo est, & dij faciant vt siet:
Plus plusq; sospitent quod nunc habes,
Eu. Illud mihi verbum non placet: quod nunc habes,
Tam hic scit me habere q̃ egomet: anus fœcit palam:
Me. Quid tute solus e senatu seuocas?
Eu. Pol ego te vt accusem merito meditabar, Me. quid est?
Eu. Quid sit me rogas? qui mihi omnis angulos
Furum impleuisti in ædibus misero mihi,
Qui mihi intromisisti in ædibus quingentos coquos:
Cum senis manibus Genere gerionaceo,
Quos si Argus seruet (qui oculeus totus fuit:
Quem quondam Ioni Iuno custodem addidit)
Is nunquã seruet: preterea tibicinam,

Quæ mihi interbibere sola si vino scateat:
Corinthiensem fontem & Pyreneum potest:
Tum obsonium autem, Me. Pol vel leoni sat est:
Etiam agnum misi. Eu. Quo quidem agno sat scio,
Magis curiosam nusquã vllam esse bestiam,
Me. Volo ex te ego scire qui sit agnus curio,
Eu. Qui ossa atq; pellis totus est ita cura macer:
Quin exta inspicere in sole etiam viuo licet,
Ita is pellucet: quasi laterna punica:
Me. Cedundum illum ego conduxi, Eu. tũ tu idẽ optumũ est
Loces efferendum: nam iam credo mortuus est,
Me. Potare ego tecum hodie Euclio volo,
Eu. Non potem ego quidem hercle, Me. At ego iussero
Cadum vnum vini veteris: a me afferrier,
Eu. Nolo hercle: nam mihi bibere decretum aquam est:
Me. Ego te hodie reddam madidum: si viuo probe,
Tibi an decretum est bibere aquam? Eu. Scio quã rem agat
Vt me deponat vino eam effectat viam:
Post hoc quod habeo vt commutet Coloniam,
Ego id cauebo: nam alicubi obstrudam foris,
Ego faxo & operam & vinum perdiderit simul,
Me. Ego nisi quid me vis eo lauatum: vt sacruficem,
Eu. Aedepol næ tu aula multos inimicos habes:
Atq; istuc aurum quod tibi concreditum est
Nunc hoc mihi factum est optumum: vt te auferam

Aula in fidei phanum: ibi abstrudam probe.
Fides nouisti me: & ego te: cauesis tibi:
Ne tu in me mutassis nomen: si hoc concredulo
Ibo ad te: fretus tua fides fiducia,

Strophilus.

Oc est serui facinꝰ frugi facere quod ego psequor
Ne moræ molestiæq; imperium herile habeat sibi.
Nam qui hero ex sententia seruire suruꝰ postulat
In herum matura in se sera condecet capessere,
Sin dormitet: ita dormit & seruum sese vt cogitet,
Nam qui amanti hero seruitutem seruit: quasi ego seruio:
Si herum videt superare amorem: hoc serui esse officium reor:
Retinere ad salutem: non eum quo incumbat eo impellere,
Quasi pueri qui nare discunt: scirpea inducitur ratis:
Qui laborent minus: facilius vt nent: & moueant manus
Eodem modo seruum ratem esse amanti hero æquum censeo:
Vt tolleret ne pessum eat: tanquam
Imperium herile ediscat: vt quod non os velit: oculi sciant:
Quod iubeat: citis quadrigis citius properet persequi,
Qui ea curabit: abstinebit censeo ne bubula:
Nec sua opera reddet vnquam in splendorem compedes.
Nunc herus meus amat filiam huius Euclionis pauperis
Eam hero nunc renunciatum est nuptum huic Megadoro dari
Is speculatum huc misit me: vt que fierent: fieret particeps
Nunc sine omni suspitione in ara hic assidam sacra

Hinc ego huc & illuc potero quid agant arbitrarier,

¶ Euclio senex. Strophilus seruus.

V mō caue quicq̄ īdicassis aurū meū eē istic fides,
t Nō metuo ne quisq̄ īueniat: ita ꝓbe ī latebrī situ ē,
Edepol ne illic pulchrā ꝑdā agat: si qs illā inuenerit
Aulam onustam auri: uerum id te quæso vt prohibessis fides,
Nunc lauabo: vt rem diuinam faciam: ne affinem morer,
Quin vbi accersat me: meam extemplo filiam ducat domum
Vide fides etiam atq̄ etiam nunc saluam vt aulam abs te auferā
Tuæ fidei concredidi aurū: in tuo luco & phano modo est sitū
Stro. Dij īmortales: q̄d ego hunc hominē facinus audio loqui,
Se aulam onustam auri abstrusisse hic intus in phano fidei,
Caue tu illi fideles quæso potius fueris q̄ mihi,
Atq̄ hic pater est (vt ego opinor) huius herus quā amat.
Ibo hinc intro: perscrutabor phanum: si inueniam vspiam
Aurum dum hic est occupatus: sed si reperero o fides
Mulsi congialem plenam faciam tibi fideliam.
Id adeo tibi faciam: verum ego mihi bibam vbi id fecero,

¶ Euclio. (nu,

On temere ē: q̄ coruos cātat mihi nūc ab læua ma
n Semel radebat pedib⁹ terrā: et voce crocitabat sua
Continuo meum cor cœpit artem facere ludicrā:
Atq̄ in pectus emicare: sed ego cesso currere.

¶ Euclio. Strophilus.

f Oras lumbrice qui sub terra e repsisti modo,

Qui modo nusquã comparebas: nunc quũ cõpares: peris
Ego ædepol te prestigiator miseris iam accipiam modis,
Stro. Quæ te mala crux agitat: q̃d tibi mecũ ẽ cõmertij senex?
Quid me afflictas? quid me raptas? qua me causa verberas?
Eu. Verberabilissime etiam rogitas non fur: sed trifur?
Stro. Quid tibi subripui? Eu. redde huc sis,
Stro. quid vis reddam? Eu. Rogitas?
Stro. nihil eqdẽ tibi abstuli, Eu. at illď q̃d tibi abstuleras cedo
Stro. Ecqd ais? Eu. qd agã: auferre ñ potes. Stro. qd vis tibi?
Eu. Pone hoc sis: aufer cauillam: non ego nunc nugas ago
Stro. Quid ego ponam: quin tu eloquere quicqd est suo noie
Non hercle eqdẽ qcq̃ sumpsi: nec tetigi, Eu. ostẽde huc man⁹
Stro. Hem tibi ostẽdi: eccas, Eu. video: age oñde etiã tertiam
Stro. Laruæ hũc atq̃ intemperiæ, insaniæq̃ agitant senem
Facis ne iniuriã mihi an nõ? Eu. fateor qa nõ perdo: maximã
Atq̃ id quoq̃ iam fiet nisi fatere, Stro. quid fatear tibi? (li,
Eu. qd abstulisti hinc? Stro. dij me pdãt: si ego tui qcq̃ abstu-
Ni ve adeo abstulisse vellem, Eu. agedũ excute dum pallium,
Stro. tuo arbitratu, Eu. ne inť tunicas habeas, Stro. tenta q̃ lu
Eu. Vah scelestus q̃ benigne vt ne abstulisse intelligam (bet,
Noui sicophantias: age rursum ostende huc
Dexterã, St. hem, Eu. nũc leuã oñde, St. qn eqdẽ ãbas pfero
Eu. iã scrutari mitto: redde huc, St. qd reddã? Eu. ah nugas ag.
Certe habes, St. habeo ego: quid habeo? Eu. nõ dico: audire
Id meũ qcqd habes redde Stro.: Insanis: pscrutat⁹ es (expet.?

Tuo arbitratu: neqꝫ tui me quicquã inuenisti penes,
Eu. Mane: mane qs illic est? qs hic intus alter erat tecũ simul?
Perij hercle: ille nunc intus turbat, hunc si amitto: hic abierit,
Postremo iam hunc perscrutaui: hic nihil habet: abi quo lubet,
Iupiter te dijqꝫ perdant, Stro. haud male agit gratias,
Eu. Ibo hinc intro: atqꝫ illi socienno tuo iã interstringam gulã
Fugin hinc ab oculis? abin hic an nõ? St. abeo, Eu. caue: si (te videam

¶ Strophilus.

Ortuum ego me mauelim lœto malo
m Quam non ego illi dem hodie insidias seni,
Nam hic iam non audebit aurum abstrudere,
Credo efferet iam secum: & mutabit locum,
Atat foris crepuit: senex eccum aurum effert foras,
Tantisper hic ego ad ianuam concessero,

¶ Euclio Strophilus.

Idei censebam maximam multo fidem
f Esse: ea subleuit os mihi penussime,
Ni subuenisset coruus perissem miser,
Nimis hercle ego illum coruũ ad me veniat velim,
Qui indicium fœcit: vt ego illi aliquid boni
Dicam, nam quod edit tamdiũ q̃ perdium,
Nunc hoc vbi abstrudam: cogito solum locum,
Siluani lucus extra murum est aulus
Crebro salicto oppletus: ibi sumam locum,
Certum est Siluano potius credam q̃ fidei,

Stro. Fuge fuge; dij me saluom & seruatum volunt,
Iam ego illuc precurram: atq; inscendam aliquam in arborem.
Indeq; obseruabo aurum vbi obstrudat senex,
Quanq; hic manere me herus sese iusserat:
Certum est malam rem potius quæram cum lucro,

¶ Lyconides adolescens. Eunomia puella.

Ixi tibi mater: iuxta rem mecum tenes
d Super Euclionis filia, nuc te obsecro
Fac mentionem cum auũculo nunc mater mea:
Resecroq; mater quod dudum obsecraueram,
Eu. Scis tute facta velle: æque tu velis:
Et istuc confido a fratre me impetrassere,
Et causa iusta est; siquidem ita est vt prædicas:
Te eam compressisse vinolentum virginem,
Ly. Ego ne vt te aduorsum mentiar mater mea:
Pu. Perij mea nutrix: obsecro te: vterus dolet,
Iuno Lucina tuam fidem, Ly. Hem mater mea:
Tibi rem potiorem video: clamat: parturit,
Eu. I hac intro mecum gnate mi ad fratrem meum:
Vt istuc quod me oras officium: impetratum ab eo auferam,
Ly. Iam sequor te mater: sed seruum meum,
Srophilum: miror vbi sit: quem ego me iusseram
Illic operiri: nunc ego mecum cogito:
Si mihi dat operam; me illi irasci iniurium est,
Ibo intro; vbi de capite meo sunt comitia,

¶ Strophilus.

P Ici diuitijs qui aureos montis colunt
Ego solus supero: nam istos reges cæteros
Memorare nolo, hominum mendicabula,
Ego sum ille rex Philippus: o lepidum diem
Nam vt dudum hinc abij: multo illuc adueni prior:
Multoq; prius me collocaui in arborem:
Indeq; spectabam aurum vbi abstrudebat senex,
Vbi ille abijt: ego me deorsum duco de arbore,
Exfodio aulam auri plenam: inde ex eo loco
Video recipere se senem: ille me non videt:
Nam ego modo declinaui paulum me extra viam,
Atat eccum ipsum, ibo vt hoc condam domum

¶ Euclio senex. Lyconides adolescens.

P Erij: interij: occidi: quo curram? quo nũc curram?
Tene tene: quẽ? quis? nescio: nihil video: cecus eo.
Equidem quo eam: aut vbi sim: aut qui sim,
Neq̃ cũ aĩo certũ ĩuestigare: obsecro vos ego: mihi auxilio atq;
Oro obtestor sitis: & hominẽ demõstretis qui eam abstulerit,
Qui vestitu & creta occultant sese: atq; sedent quasi sint frugi
Quid ais tu? tibi credere certũ ẽ: nã eẽ bonũ: ex voltu cognosco
Quid est? quid rĩdetis? noui omẽs: scio fures esse hic cõplures,
Hem nemo habet horũ: occidisti, dic igitur quis habet? nescis,
Heu me miserũ miserũ: perij male pditus: pessĩe ornatus eo (periẽ,
Tm̃ gemiti & mali molestie hic dies mihi obtulit: famẽ & pau-

..

Perditissimus ego sum omnium in terra,
Nam quid mihi opus est vita? qui tantum auri
Perdidi quod custodiui sedulo: egomet me fraudaui
Animumq; meum, geniumq; meũ: nunc eo: alij lætificantur
Meo malo & damno: pati nequeo,
Ly. Quinã hõ hic ante ædis nr̃as eiulans: cõqueritur merens?
Atq; hic qdẽ Euclio est vt opinor: oppido ego interij: palã res
Scit peperisse iam: vt ego opinor filiã suam: nec mihi certũ est,
Quid agã? abeã an maneã? an fugiã? qd agam ædepol nescio

¶ Euclio senex. Lyconides adolescens.

Vis hic loquit? Ly. ego sũ, Eu. imo ego sũ miser,
Et misere ꝑdit⁹: cui tãta mala mœstitudoq; obtigit
Ly. Anio bono es, Eu. q̃ obsecro pacto eẽ possũ,
Ly. Quia istuc facinus quod tuum
Sollicitat animũ id ego fœci & fateor, Eu. qd ego ex te audio?
Ly. Id quod verũ est, Eu. quid ego emerui adulescens mali?
Quamobrem ita faceres meq; meosq; perditum ires liberos?
Ly. Deus mihi impulsor fuit: is me ad illam illexit, Eu. q̃ mõ?
Ly. Fateor me peccauisse: & me culpam commeritum scio.
Id adeo te oratum aduenio: vt animo æquo ignoscas mihi,
Eu. Cur id ausus facere: vt id quod non tuum esset tangeres?
Ly. Quid vis fieri? factum illud fieri infectum non potest,
Deos credo voluisse: nam ni vellent non fieret scio,
Eu. At ego deos credo voluisse: vt apud te me in neruo enecẽ,
Ly. Ne istuc dixi, Eu. qd tibi ergo meam inuito tactio est,

D

Ly. Quia vini vitio atq; amoris fœci, Eu. homo audacissime
Cum istac te oratione huc ad me adire ausin impudens?
Nam si istuc ius est: vt tu istuc excusare possies,
Luce clara deripiamus aurum matronis palam:
Post id si prensi simus; excusemus ebrios
Nos fecisse amoris causa: nimis vilest vinū atq; amor:
Si ebrio atq; amanti impune facere quod lubeat licet,
Ly. Quin tibi vltro supplicatum aduenio ob stultitiam meam
Eu. Nō mihi homīes placēt: qui quādo malefœcerūt purgāt
Tu illam scibas non tuam esse, non attactam oportuit,
Ly. Ergo quia sunt tangere ausus haud causificor: quin eam,
Ego habeam potissimum. Eu. tun habeas me inuito meam?
Ly. Haud te inuito postulo: sed meam esse oportere arbitror.
Quin tu eam inuenies inquam meā illam esse oportet Euclio,
Eu. Nisi refers, Ly. qd tibi ego referā? Eu. q̄d surripuisti meū,
Iam quidem ad prætorem hercle te rapiam: & tibi scribā dicā,
Ly. Subripui ego tuū, vnde? aut qd ē? Eu. ita te amabit iupiť
Vt tu nescis, Ly. nisi quidem tu mihi quid queras dixeris,
Eu. Aulam auri inquā te reposco: quā tu confessus mihi:
Te abstulisse, Ly. neq; ædepol dixi: neq; fœci, Eu. negas?
Ly. Pernego: immo neq; ego aurum: neq; istæc aula quæ siet
Scio, nec noui, Eu. illam ex syluani luco quā abstuleras cedo,
I: refer: dimidiam tecum potius partem diuidam,
Tametsi fur mihi es: molestus non ero furi: refer:
Ly. Sanus tu es: qui furem me vocas: ego te Euclio

De alia re resciuisse censui: quod ad me attinet,
Magna est res: quam ego tecũ ociose (si otium est) cupio loqui
Eu. Dic bona fide: tu id aurũ non subripuisti? Ly. bona? nõ,
Eu. Istuc quoq; bona, atq; id sciens qui abstulerit?
Neq; scis q abstulerit mihi indicabis, Ly. Faciã, Eu. neq; partẽ
Tibi ab eo cui est indipisces: neq; furem excipies,
Ly. Ita, Eu. id si fallis, Ly. tũ me faciat q̃d volt magnꝰ Iupiter
Eu. Sat habeo: age nũc loquere q̃d vis, Ly. Si me nouisti minꝰ
Genere quo sim gnatus: hic mihi est Megadorus auunculus
Meus fuit pater Antimachus: ego vocor Lyconides:
Maẽ est Eunomia, Eu. noui genus: nũc q̃d vis? Ly. id volo,
Noscere filiam ex te tu habeas, Eu. immo eccillam domi,
Ly. Iam tu despõdisti opinor meo auuũculo, Eu. oẽm rẽ tenes
Ly. Is me nunc renunciare repudium iussit tibi,
Eu. Repudium: rebus paratis atq; exornatis nuptijs?
Vt illum dij immortales omnes quantum est perdiũt:
Quem propter hodie auri tantum perdidi infœlix miser,
Ly. Bono animo es: & bñ dice: nũc quæ res tibi & gratæ tuæ,
Bene fœliciterq; vortat (ita dij faxint) inquito,
Eu. Ita dij faciant, Ly. & ita mihi dij faciant: audi nunc iam
Qui homo culpam admisit in se: nullus est tam parui precij
Quin pudeat: quin purget sese: nunc te obtestor Euclio:
Vt quod ego erga te imprudens peccaui aut gnatam tuam:
Vt mihi ignoscas: eamq; vxorem mihi des: vt leges iubent
Ego me iniuriam filiæ fœcisse fateor tuæ:

Cereris vigilijs per vinum atq; impulsu adolescentiæ,
Eu. Hei mihi quod facinus ex te ego audio, Ly. cur renuas:
Quem ego auom fœci: iam vt esses filiæ nuptijs,
Nam tua gnata peperit decumo mense post: numerum cape,
Ea repudium remisit auonculus causa mea,
Intro exquire: sit ne ita vt ego prædico, Eu. Perij oppido:
Ita mihi ad malum malæ res plurimæ se adglutinant,
Ibo intro: vt quid huius rei sit sciam, Ly. iam te sequor
Hæc propemodum iam esse in vado salutis res videtur,
Nunc seruum esse vbi dicam meum Strophylum: non reperio
Nisi etiã hic operiar tñ paulisper: postea intro huc subsequar,
Nunc interim spacium ei dabo exquirendi,
Meum factum ex gnatæ pedissequa nutrice: an vera nouit,

¶ Strophi. Lyconides Mega. Eunomia.

d Ii immortales qb⁹ & quantis me donatis gaudijs,
Quadrilibrẽ aulã auro onustã habeo: qs me ẽ diui (tior
Quis me athen? nũc mag? qsq; est hõ cui dij sint ꝓpitij:
Ly. Certo enĩ ego vocẽ hic loq̃ntis mõ me audire vis⁹ sũ (meũ
St. herꝫ ne ego auspitio meũ: Ly. video ego nũc Strophilũ suũ
St. Ipsus est Ly. haud aliud ẽ, St. cõgrediar, Ly. contollã gradũ
Credo ego illũ (vt iussi) eampse anũ adesse: huius nutricẽ vgis,
Stro. Quin ego illi inuenisse dico hanc prædam: atq; eloquar
Igitur orabo vt manu me mittat: ibo atq; eloquar,
Reperi, Ly. Quid repisti: Stro. Non quod pueri clamitant
In faba se reperisse, Ly. Iam ne autem vt soles deludis:

Stro. Here mane; eloquar iam ausculta, (mias.
Ly. Age ergo loquere, St. Repperi hodie here diuitias ni-
Ly. vbinam? Stro. Quadrilibrem inquam aulam auri plenã,
Ly. q̃d ego facin⁹ audio ex te? St. Euclioni huic seni subripui
Ly. vbi id aurũ? St. In arca apd' me: nũc volo me emitti manu
Ly. Ego ne te amittam manu scelerum cumulatissime?
Stro. Ah here; scio quam rem geras,
Lepide hercle animũ tuum tentaui; iam vt eriperes apparabas.
Quid faceres; si reperissem? Ly. Non potes probasse nugas,
I; redde aurum. Stro. reddam ego aurum? Ly. redde inquã
Vt huic reddatur. Stro. Ah vnde? (rire nugas
Ly. quod mõ fassus es esse in arca. Stro. soleo hercle ego gar-
Ita loquor. Ly. at scin quomodo? Stro. vel hercle eneca
Nunquã feres hinc a me quod non habeo. Ly. Feram,
Velis nolis; cum te quadrupedem strinxero,
Et herniosos testes ad trabem tibi
Diuellam appenso: sed cur in fauces moror
Huius scelesti ruere? & animam protinus
Cur non compello facere iter preposterum?
Das; an non? Stro. dabo. Ly. des vt nunc; non olim volo
Stro. Do iam: sed me animam recipere sinas te rogo,
Ah ah quid vt dem poscis here? Ly. nescis scelus?
Et aulam auri plenam quadrilibrem mihi
Audes negare? quam dixi modo
Te arripuisse? heus iam vbi sunt lorarij?

Stro. Here audi pauca, Ly. non audio; lorarij
Heus heus? Lo. quid est? Ly. parare cathenas volo.
Stro. Audi quæso; post me ligari iusseris
Quantumlibet, Ly. audio; sed rem expedias ocyus.
Stro. Si me torqueri iusseris ad necem; vide quid
Consequare; primum serui exitum habes,
Deinde quod concupiscis: ferre non potes
At si tu dulcis libertatis præmio
Dudum captasses: iamdudum votis fores
Votis potitus; omnes natura parit liberos;
Et om̄es libertati natura student,
Omni malo; omni exitio peior seruitus,
Et quem Iuppiter odit; seruum hunc primum facit
Ly. Non stulte loqueris, Stro. audi reliqua nunciam;
Tenaces nimium dominos nostra ætas tulit:
Quos Harpagonas; Harpiyas; & Tantalos,
Vocare soleo in opibus magnis pauperes,
Et sitibundos in medio oceani gurgite,
Nullæ illis satis diuitiæ sunt; non Mydæ
Non Crœsi, non omnis Persarum copia
Explere illorum tartaream ingluuiem potest,
Inique domini seruis vtuntur suis
Et serui inique dominis nunc suis,
Sic fit neutrobi quod fieri iustum foret,
Penum; popinas; cellas promptuarias

Occludunt mille clauibus parci senes:
Quæ vix legitimis concedi natis volunt,
Serui furaces: versipelles: callidi
Occlusa mille clauibus sibi reserant:
Furtimq; raptant: consumunt: ligurriunt:
Centena nunquam furta dicturi cruce,
Sic seruitutem vlciscuntur serui mali
Risu iocisq;: sic ergo concludo: ꝙ
Seruos fideles liberalitas facit,
Ly. Recte quidem tu: sed non peragis vt mihi
Pollicitus: verum si te facio liberum
Reddes quod cupio? Stro. reddam: sed testes volo
Adsint: ignosces here: parum credo tibi,
Ly. Vt lubet: adsint vel centum: iam nil moror,
Stro. Megadore: & tu Eunomia adeste precor: si libet,
Exite: perfecta re mox redibitis,
Me. Qui nos vocat? hem Lyconide? Eu. hem Strophole qd ē
Loquimini, Ly. breue ē, Me. quid est? Stro. vos testes voco:
Si quadrilibrem aulam auri plenam huc affero,
Et trado Lyconidi: Lyconides me manu
Mittit: iubet iuris esse me mei,
Ita ne spondes? Ly. spondeo, Stro. iam ne audistis hoc
Quid dixit? Me. audiuimus, Stro. iura etiam per Iouem,
Ly. Hem quo redactus sum alieno malo?
Nimis procax es: quid lubet faciam tamen

Stro. Heus tu: nostra ætas non multum fidei gerit.
Tabulæ notantur: adsunt testes duodecim:
Tempus locumq; scribit actuarius,
Tamen inuenitur rhetor qui factum neget,
Ly. Sed me scito expedi sis, Stro. hem silicem tibi,
Ly. Si te ego sciens fallam: ita me eijciat diespiter
Bonis: salua vrbe & arce: vt ego hunc lapidem: satin,
Iam fœci tibi? Stro. satis vt ego aurum apportem: eo,
Ly. I pegasæo gradu: & vorans viam redi,

¶ Lyconi. Stro. Mega. Euno. Euclio.

Raue est homini pudenti morologus nimis
g Seruus: qui sapere plus vult hero suo,
Abeat hic Strophilus in malam liber crucem
Modo mihi apportet aulam auro puro grauem:
Vt Euclionem socerum ex luctu retraham
Ad hilaritatem: & mihi conciliem filiam
Ex compressu meo nouam puerperam,
Sed ecce redit onustus, Strophilus vt reor:
Aulam apportat: & certe est aula quam gerit,
Stro. Lyconide apporto inuentum promissum tibi:
Aulam auri quadrilibrem: num verus fui?
Ly. nempe, o dij immortales quid video: aut quid habeo:
Plus sexcentos Philippæos ter & quater,
Sed euocemus Euclionem protinus,
Ly. O Euclio Euclio, Me. Euclio Euclio, Eu. quid est?

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0042-7

Ly. Descende ad nos: iam dij te seruatum volunt,
Habemus aulam, Eu. habetis ne? an me luditis?
Ly. Habemus inquam: modo si potes huc aduola,
Eu. O magne Iuppiter: o lar familiaris; &
Regina Iuno: & noster thesaurarie
Alcide: tandem miserati miserum senem,
Oh oh q̄ loetis aula tibi amicus senex
Complector vlnis: & te dulci capio osculo:
Expleri nequeo mille vel complexibus,
O spes: o cor: luctum depuluerans meum,
Ly. Auro carere semper duxi pessimum
Et pueris, & viris, & senibus omnibus,
Pueros prostare cogit indigentia:
Viros furari: mendicarier ipsos senes,
At multo peius est: vt video nunc supra
Quam quod necesse est nobis auro opulescere,
Heu quantas passus est erumnas Euclio
Ob aulam pauloante a se deperditam,
Eu. Cui meritas referam grates? an dijs? qui bonos
Respectant homines: an amicis rectis viris?
An vtrisq;? vtrisq; potius, & primum tibi
Lyconide: principium, & auctor tanti boni,
Hac ego te aula auri condono: accipias libens:
Tum hanc esse volo: & filiam meam simul
Praesente Megadoro: & sorore eius proba

Eunomia, Ly. & habetur & refertur gratia:
Vt meritus es: socer exoptatus mihi Euclio:
Eu. Relatam mihi satis putabo gratiam:
Si donum nostrum: & meipsum accipias nunc libens,
Ly. Accipio: & Euclionis volo mea sit domus,
Stro. quid restat here nunc? memento vt sim liber,
Ly. Recte monuisti: esto merito liber tuo,
O Strophile: & turbatam iam intus cœnam para,
Stro. Spectatores: naturam auarus Euclio
Mutauit: liberalis subito factus est:
Sic liberalitate vtimini vos quoq;,
Et si fabula perplacuit clare plaudite,

¶ Lipsiæ in ædibus Valentini Schumañ
Anno domini Millesimo quingen
tesimo decimoseptimo.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0045-4

Floribus alcinoi cedant pomaria nostris
Hesperidum cedant aurea poma rosis
Rosa dulcibus vernat vireti floribus hortus
Lilia candidulo iuncta colore ferens

Nicolaus — Ego perottus — Ego nicolaus perottus

Dari veniam: et ut quod dicimus indulgere: an aliud fiat. Longe hec diversa sunt. Imperiti capiunt indulgenciam pro venia: ut indulgenciam et remissionem peccatorum tribuat tibi [illegible] et misericors deus. Sed hoc barbarum non latinum. Dicitur indulgencia cum est consedere: et ad quandam quasi suavitatem permittere ut indulgent gule: indulgent ventri. Quintilianus: Mollis illa educacio: quam indulgenciam vocamus. Non ergo indulgencia pro venia accipienda est: nec dicendum est eo romam pro indulgencia. Sed eo romam ad impetrandam veniam: vel graciam impetrandi venie. Sed econtrario venia aliquando pro indulgencia ponitur: ut da michi hanc veniam: hoc est indulge michi et concede. aut permitte michi quasi veniam dabis postquam id fecero [illegible] ad veniam tuam ibo: hoc est dabis michi veniam si ibo: quod imperiti dicunt ad licenciam. Hec quia in errant fere grammatice [illegible] preceptoribus: pro bonis litteris docentes discipulos suos barbariem id circo diligenter notandum est hoc loco quia [illegible] dicendum gimnasiarcha dedit discipulis suis licenciam. licencia cum est libertas quedam potius ad mali agendum. dicitur a verbo licet hoc est ad licet quicquid libet.

Dissipo primo est dilapidari et multipliciter expendere ut possessa dissipantem. a tergo plurimos pauperes comitantur. Secundo fit distruere ut dominus dissipat consilia gencium.

Diminutiva in necessitatis causa ut homines aliquando [illegible] parvum panem: secundo diminutiva si velim exprimere causa humilitatis: ut si velim dicere [illegible] interdum causa humilitatis interdum vero causa contemptus: ut ad homines quorum [illegible] vocamus homunciones: aut homullos: aut homunculos. Interdum etiam ponimus diminutiva quasi blandientes ut ad dicitur prediolis pomariolis: et [illegible] [illegible] pomariis et [illegible] Sic Cicero blandientulus [illegible] vocitat. Sic Plautus [illegible] corculum dicit et [illegible] [illegible] et molliculum caseum: pro corde et [illegible] et molli caseo.

[illegible] alligatur cum uir
[illegible] in medium producti
[illegible] cepere · quod prima
[illegible] labore coacti sunt ·
[illegible] disputationem
R [illegible]
[illegible] celestium curriculo [illegible]
[illegible] blando confortat alloquio
[illegible] virgo beata quod christi sponsa
[illegible] factis [illegible] V.
Ducit virgo de custo
dia cum imperatrix pug
[illegible] signo crucis [illegible]
nices : ab angelo [illegible]
visitata · et de victori
[illegible] cum primo · et principe
[illegible] magistra [illegible] dies dis
[illegible] ne · et vincens rationib
[illegible] congregatos conuincens et
[illegible] ipsum convertit et socios

[illegible] successe [illegible]
ms · et ydola respuentes [illegible]
maxentius fecit cremari xiiii
die octobris R Angelis interea
descendens virgo beata ne timeas [illegible]
[illegible] per gratia linquit V Confortans
[illegible] splendore puella
Audiens regi [illegible]
na coniugis ipsius fertile
celum · spalla virginis · cupie
bat ignorante viro ad ipsam
si posset accedere : et vincens [illegible]
posset porphirio duci sibi fi
deli et familiari consilium dirit-
que uidi in uisu in medio [illegible]
baro [illegible] sedere et in coro
nam auream imponere · que a
christo dicebatur in missa · R
O quam felices per te [illegible] plurimi
quos inter [illegible] hostis
V Tu duce porphirio [illegible] maxenc

[illegible] salvator sponsa
sponsam pie visitat consolatur et roborat
constans esto ait filia tecum ego sum [illegible]
[illegible] R Carcer [illegible] ingemuit et venerabile
templum [illegible]
V [illegible]
R [illegible]
[illegible] familiaritatis suscipe nota [illegible]
V Iam [illegible] sodalitatem [illegible]
Cum pace R Regnum mundi. Laud
Passionem gloriose virginis katerine
plebs celebret fidelis [illegible]
memoratis [illegible]
[illegible] A Post plurima supplicia [illegible]
Alma ad tecollandum puella ad celum
[illegible] per angelos [illegible]
[illegible] A [illegible] precedo [illegible]
Ihesu rex bone [illegible]
[illegible]
[illegible] A Rex de celis venit

quibus [illegible]
[illegible] rex celestis [illegible]
katerine [illegible]
[illegible]
[illegible] A Prudens
virgo [illegible]
[illegible] de mundo [illegible]
[illegible] luce spectabilis [illegible]
[illegible] et iherusalem [illegible]
[illegible] filio A Nunc virgo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] supplicibus · Gaude
Deus qui nos [illegible]
[illegible] tuo
[illegible] crisanti · mau
et darie · [illegible]
[illegible] cor nos [illegible]
adiuuari · Cap.
Benedictio dei [illegible]

... speciu omnes carnis
... apostoli gaudentes ...
... digni ...
... ihesu christi ...
... vos De apostolis ...
... elegistis ego
... et posui vos ut
... et fructum afferatis et
... maneat. alind
... maius hac ...
... in vos ...
... volui ...
... vobis ...

Coll.
... concede ...
... ...

Da nobis quesumus omnipotens deus ...
... apostoli ...
... veneranda sollempnitate ...
... devotionem nobis augeat et
salutem ...

Si quis ...
... dignus est ...
...
... ...

In alexandria erat ... puella que dicta nomine kate
rina. cuius ...
... fuit. ut ...
... et scilicet ...

Hec ...
... ...

... religione
... ...
... puella ...
... ...

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0048-0

Plauti lepidissimi poete Aulularia ab Antonio Codro Vrceo vtriusq; linguæ doctissimo: pristinæ formæ diligenter restituta. illius em̄ finis antea desyderabatur.

¶ Vitus Vuerlerus Plautum alloquitur.

Ante erat informis tota hæc tua: Plaute: fabella
Non secus ac miris: corpora secta: modis
Nam capiti finem cariosa absumpserat ætas
Neu posset longa posteritate frui
Haud tulit hoc Codrus: Codrus doctissimus ille:
Mox facili amissas: carmine reddit: opes
Ac lacerata boni passim monimenta Poetæ
Cogit: & effigiem: iussit habere: suam.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-143011-p0049-9